

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”

„Aprob”

Directorul Colegiului de
Arte Plastice „Al. Plămădeală”

Răcilă Lilia

02.05 2023

Curriculumul disciplinar

F.06.O.019 DESEN – PORTRET CU MĂINI

Specialitatea: 21320 Pictură

Calificarea: 265109 Pictor

Chișinău 2023

Aprobat de:

Consiliul artistic și de evaluare al Colegiului de Arte Plastice „Al. Plămădeală”

Director

Răcilă Lilia

2023

Autori:

1. Hamurari Nina, grad didactic întâi, Magistru în domeniul Instruire în Arte Plastice și Decorative, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.
2. Bădrăgan Sergiu, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Recenzenți:

1. Voinschi Nina, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.
2. Malarciuc Ludmila, grad didactic superior, Colegiul de Arte Plastice „Al. Plămădeală”.

Adresa Curriculumului în Internet:

<http://edu.gov.md/ro/content/curriculum-invatamintul-profesional-tehnic-postsecundar>

Cuprins

I.	Preliminarii.....	4
II.	Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională.....	5
III.	Competențele profesionale specifice disciplinei.....	5
IV.	Administrarea disciplinei.....	6
V.	Unitățile de învățare.....	6
VI.	Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare.....	7
VII.	Studiul individual ghidat de profesor.....	7
VIII.	Lucrări practice recomandate.....	8
IX.	Sugestii metodologice.....	8
X.	Sugestii de evaluare a competențelor profesionale.....	9
XI.	Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu.....	10
XII.	Resursele didactice recomandate elevilor.....	10

I. Preliminarii

Curriculumul disciplinar „**Desen – portret cu mâini**” este un document normativ ce face parte din Componenta fundamentală la specialitatea *Pictură*, include 60 de ore, dintre care 45 de ore constituie contact direct și 15 de ore – studiul individual. Se studiază în anul III, semestrul VI de studii. Evaluarea finală - examen. Disciplina este destinată pentru realizarea procesului de pregătire a specialiștilor cu calificarea *Pictor* în domeniul de formare profesională 213 - *Arte Plastice* în învățământul profesional tehnic postsecundar și se studiază obligatoriu.

Obiectul de studiu al acestei discipline este desenul *portretului cu mâini*. Disciplina „**Desen – portret cu mâini**” urmărește conștientizarea procesului de studiu academic în dezvoltarea creativității artistico-plastice a viitorului pictor. Studiarea disciplinei „**Desen – portret cu mâini**” contribuie la formarea competențelor profesionale de reprezentare practică a *corpului uman după model viu*.

Scopul disciplinei este de a-i înzestra pe viitorii pictori cu cunoștințe, deprinderi practice, capacități de înțelegere profundă a noțiunilor fundamentale de: rezolvare compozițională a subiectului în format, reprezentare a formei și spațiului, respectare a proporțiilor figurii umane îmbrăcate, aplicare a cunoștințelor de anatomie plastică, perspectivă aeriană și liniară, respectare a legităților de clarobscur, principiilor, metodelor și procedeele de efectuare a unui desen ale *figurii umane*. Curriculumul disciplinar „**Desen – portret cu mâini**” propune elevului experiența creației și comunicării artistice în procesul studiului *figurii umane*. Artele Plastice pun la bază studierea elementelor de limbaj plastic ca: punctul, linia, pata, suprafața, valoarea.

Cerințele prealabile față de cunoștințele și abilitățile pe care trebuie să le stăpânească elevul înainte de a începe studierea disciplinei „**Desen – portret cu mâini**” sunt cunoștințele și abilitățile dobândite de elev în cadrul unităților de învățare prevăzute la disciplinele: F.01.O.009 Desen constructiv – liniar, F.02.O.011 Desen constructiv-tonal, F.03.O.013 Desen - cap uman, ghips, S.03.A.037 Anatomia plastică, F.04.O.015 Desen - cap uman, F.05.O.017 Desen - corp uman, ghips.

Disciplina „**Desen – portret cu mâini**” are un caracter interdisciplinar și se desfășoară concomitent cu alte unități de curs: *Pictură – corp uman*, *Tehnica picturii în ulei - corp uman nud*, *Compoziție figurativă* - care fac parte din procesul instruirii elevului în semestrul VI, și reprezintă un cadru favorabil pentru transpunerea cunoștințelor și abilităților acumulate în formarea profesională a viitorului pictor.

II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională

Stăpânirea desenului este principala condiție tehnică pe care viitorul pictor trebuie să o posede înainte de a avea oportunități de a crea, a evalua și a produce - crea valori. Disciplina „**Desen – portret cu mâini**” înzestrează elevul cu abilități de stăpânire a modalităților de concretizare a limbajului plastic acromatic, ideilor și expresiilor grafice ce pot fi aplicate în procesul studierii și realizării unei *figuri umane* în desen. Un viitor pictor nu poate realiza o operă de artă complexă fără aprofundarea studiului desenului în contextul cunoașterii, analizei și executării unui desen valoric. Aceasta și determină scopul disciplinei date, precum și valoarea ei educativă. Cunoașterea elementelor de expresie specifice desenului și a modalităților de aplicare a acestora la desenarea *figuri umane* constituie obiectivele studiului. Temele de studiu derivă una din alta, având o legătură succesivă. Pentru conștientizarea acestui proces de elaborare se vor analiza de fiecare dată sarcinile propuse. Pictorul trebuie să cunoască și să utilizeze materialele, tehnicile de desen academic. Curriculumul disciplinar „**Desen – portret cu mâini**” reprezintă un instrument de orientare și predare științifică, teoretică și practică a noțiunilor artistico-plastice. Aplicarea lor în reprezentarea *figuri umane* impune din partea îndrumătorului de artă plastică cunoștințe ample teoretice și experiență practică.

Studiul disciplinei „**Desen – portret cu mâini**” va contribui la formarea și dezvoltarea competențelor profesionale a viitorilor specialiști în domeniul *Artei Plastice*: capacități de înțelegere profundă și de analiză a metodelor și procedeelelor în elaborarea și crearea unui desen al *figurii umane*. Disciplina îl va ajuta pe elev să:

- realizeze corect un desen academic al naturii statice;
- analizeze profund desenul: rezolvarea compozițională, rezolvarea constructivă, aplicarea tehnicii potrivite;
- aplice metodele de elaborare și crearea a unui desen ale figurii umane îmbrăcate.

Competențele formate și dezvoltate în cadrul acestui curriculumul disciplinar vor fi necesare pentru studierea disciplinelor de complexitate mai înalt: F.07.O.021 Desen - corp uman, F.07.O.022 Pictură – corp uman în interior. De asemenea, ele vor fi de un important suport pentru dezvoltarea unei cariere profesionale de succes în calitate de *Pictor*.

III. Competențele profesionale specifice disciplinei

- CS1. Reprezentarea plastică a corpului uman (model nud, semifigura) în desenul constructiv-tonal.
- CS2. Desenarea corpului uman (model îmbrăcat, semifigura, poziție identică cu sarcina precedentă)
- CS3. Realizarea unui desen tonal al portretului cu mâini, tematic.

IV. Administrarea disciplinei

Semestrul	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite	
	Total	Contact direct				Lucrul individual
		Prelegeri	Practică			
6	60	6	39	15	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut
1. Desen constructiv-tonal al modelului nud. Semifigura.	
<p>UC1. Reprezentarea plastică a corpului uman (model nud, semifigura) în desenul constructiv-tonal.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ amplasarea unui corp uman în spațiului plastic prin intermediul liniei; ▪ construirea și proporționarea în procesul desenării corpului uman (model nud, semifigura); ▪ realizarea desenului corpului uman (model nud, semifigura); ▪ aplicarea noțiunilor de generalizare a desenului constructiv-tonal. 	<p>1.1 Principii de amplasare a unui corp uman în spațiului plastic, prin intermediul liniei.</p> <p>1.2 Modalități de construire și proporționare în procesul desenării corpului uman.</p> <p>1.3 Legități de realizare a desenului corpului uman, folosind principiile grafice.</p> <p>1.4 Reguli de generalizare a desenului corpului uman (model nud, semifigura).</p>
2. Desen constructiv-tonal al modelului îmbrăcat în poziție identică cu sarcina precedentă. Semifigura.	
<p>UC2. Desenarea corpului uman (model îmbrăcat, semifigura, poziție identică cu sarcina precedentă)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizarea spațiului plastic prin intermediul liniei și tonului; ▪ respectarea principiului de proporționalitate și anatomiei plastice în procesul desenării semifigurii umane îmbrăcate; ▪ aplicarea liniei și tonului pentru a reda forma; ▪ folosirea modalităților de generalizare și finisare a desenului semifigurii umane îmbrăcate. 	<p>2.1 Reguli de organizare a spațiului plastic prin intermediul liniei și tonului.</p> <p>2.2 Principii de proporționalitate și aplicare a anatomiei plastice în procesul reprezentării semifigurii umane îmbrăcate.</p> <p>2.3 Modelarea valorică a formei, aplicând linia și tonul;</p> <p>2.4 Modalități de generalizare și finisare a desenului semifigurii umane îmbrăcate.</p>
3. Desen tonal al portretului cu mâini tematic.	
<p>UC3. Realizarea unui desen tonal al portretului cu mâini, tematic.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ aplicarea regulilor de organizare a spațiului plastic prin intermediul liniei și tonului; ▪ respectarea principiului de proporționalitate și subordonare a formei în desen; ▪ realizarea desenului tonal al portretului cu mâini tematic, folosind principiile grafice; ▪ aplicarea mijloacelor plastice în procesul de generalizare și finisare a desenului – portret cu mâini tematic. 	<p>3.1 Reguli de organizare a spațiului plastic prin intermediul liniei și tonului.</p> <p>3.2 Principii de proporționalitate și subordonare a formei în desen.</p> <p>3.3 Tehnici de realizare a desenului tonal al portretului cu mâini tematic.</p> <p>3.4 Mijloace plastice în procesul de generalizare și finisare a desenului – portret cu mâini tematic.</p>

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

Nr.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul Individual
			Prelegeri	Practică	
1	Desen constructiv-tonal al modelului nud. Semifigura.	20	2	13	5
2	Desen constructiv-tonal al modelului îmbrăcat în poziție identică cu sarcina precedentă. Semifigura.	16	2	10	4
3	Desen tonal al portretului cu mâini, tematic.	24	2	16	6
Total:		60	6	39	15

VII. Studiul individual ghidat de profesor

Sarcinile pentru studiul individual ghidat de profesor vor reieși din temele desfășurate (realizate) la orele de contact direct și se vor realiza sub formă de sarcini suplimentare individuale și anume: realizări de crochiuri, schițe (liniare, tonale), continuarea lucrului de sine stătător asupra sarcinii efectuate în cadrul orelor de contact direct, alte sarcini experimentale care vor contribui la rezolvări de probleme legate de procesul instructiv - educativ, axate pe temele desfășurate la orele de contact direct.

Materii pentru studiul individual	Produce de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
1. Desen constructiv-tonal al modelului nud. Semifigura.			
1.1 Proporțiile, construcție și plastica modelului nud. Semifigura. 1.2 Raporturi valorice prin intermediul liniei de diferite valori la desenarea semifigurii umane nude.	Crochiuri de semifigură umană nudă. Format: A4, 5 lucrări. Material: hârtie/creion.	prezentarea crochiurilor	Săptămâna 1-5
2. Desen constructiv-tonal al modelului îmbrăcat în poziție identică cu sarcina precedentă. Semifigura.			
2.1 Identificarea proporțiilor, construcției și plasticității a modelului îmbrăcat. Semifigura. 2.2 Principiul de aplicare a raportului valoric prin intermediul liniei de diferite valori la desenarea semifigurii umane îmbrăcate.	Crochiuri de semifigură umană îmbrăcată. Format: A4, 4 lucrări. Material: hârtie/creion.	prezentarea crochiurilor	Săptămâna 6-9
3. Desen tonal al portretului cu mâini tematic.			
3.1 Raporturile valorice mari în realizarea crochiului de portret cu mâini tematic. 3.2 Reprezentarea sursei de lumină prin intermediul clarobscurului.	Crochiuri de portretul cu mâini tematic. Format: A4, 4 lucrări. Material: hârtie/creion.	prezentarea crochiurilor	Săptămâna 10-15

VIII. Lucrările practice recomandate

Nr.	Unități de învățare	Lista lucrărilor practice	ore
1	Desen constructiv-tonal al modelului nud. Semifigura.	Desen constructiv-tonal al modelului nud. Semifigura. Format: 50*70. Material: hârtie/creion.	13
2	Desen constructiv-tonal al modelului îmbrăcat în poziție identică cu sarcina precedentă. Semifigura.	Desen constructiv-tonal al modelului îmbrăcat în poziție identică cu sarcina precedentă. Semifigura. Format: 50*70. Material: hârtie/creion.	10
3	Desen tonal al portretului cu mâini, tematic.	Desen tonal al portretului cu mâini, tematic. Format: 50*70. Material: hârtie/creion.	16
Total:			39

IX. Sugestii metodologice

În procesul studierii disciplinei „Desen – portret cu mâini” cadrul didactic va folosi tehnologii eficiente de predare-învățare-evaluare, forme și metode de organizare a activității didactice, care sunt adecvate modulului dat, nivelului de pregătire și capacităților individuale ale elevilor.

Metodele recomandate pentru a fi utilizate în procesul de predare-învățare sunt: expunerea materialului teoretic, realizarea lucrărilor practice, individual sau sub conducerea cadrului didactic, exersarea practică, elaborarea exercițiilor practice individuale, studierea individuală și în grup a fondului metodic și a surselor bibliografice, exemple de produse realizate de către elevii promoțiilor precedente, exemple realizate de către profesioniști, etc.

Disciplina „Desen – portret cu mâini” conține câteva unități de învățare, care sunt concepute în dezvoltare, de la abilități și cunoștințe inițiale spre sarcini tot mai complexe. Caracteristic domeniului de educație – Artă, sunt metodele de predare/învățare cu caracter creativ, inventiv, individualizat.

Pentru eficientizarea formării competențelor profesionale specifice, se propune reducerea activității profesorului ce predă și favorizarea profesorului ce coordonează procesul de învățare. În scopul predării centrate pe elev, strategiile de predare se vor adapta caracteristicilor personale ale elevilor (auditive, vizuale, practice), în dependență de tipul psihologic (introvertit, extravertit) și alte particularități, ce pot influența la procesul de învățare:

- individualizarea și creșterea treptată a nivelului de complexitate a sarcinilor propuse fiecărui elev în funcție de progresul acestuia;
- diferențierea sarcinilor în funcție de abilități, pentru indivizi sau pentru grupuri diferite;

- prezentarea sarcinilor în mai multe moduri: explicație teoretică, prezentarea la calculator/ proiector, exemple din fondul metodic, conversația interactivă;
- utilizarea unor metode didactice activ-participative: învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin creare/invenție;
- orientarea spre finalități de învățare, la sfârșitul fiecărei unități de învățare se va prezenta spre evaluare un produs realizat;
- caracterul aplicativ al modulului „**Desen – portret cu mâini**” impune niște condiții, și anume, procesul de predare/învățare se va desfășura în sala de curs adaptată necesităților specifice pentru lucru practic.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune evaluarea pe parcursul întregului proces de instruire: evaluarea formativă (curentă) și evaluarea sumativă (finală). Evaluarea formativă se va realiza prin diverse modalități: observarea comportamentului elevului, analiza rezultatelor curente ale elevului, prezentarea schițelor/produselor individuale de activitate, cadrele didactice informează elevul despre nivelul de performanță, îl motivează să-și perfecționeze competențele profesionale.

Evaluarea sumativă se va realiza la sfârșitul fiecărui modul, produsele realizate pe parcursul semestrului vor fi expuse la vizionarea de examen. Evaluarea sumativă este realizată de profesorul modulului dat și grupul de profesori ce fac parte din Consiliul artistic și de evaluare. Metodele de evaluare vor fi orientate spre motivarea elevilor și obținerea rezultatelor scontate, fapt ce va permite corectarea operativă a procesului de învățare, stimularea autoevaluării și a evaluării reciproce, evidențierea succeselor, implementarea evaluării selective sau individuale.

Criterii de evaluare a cunoștințelor și abilităților profesionale în cadrul disciplinei „**Desen constructiv-liniar**”:

- reflectarea subiectului;
- organizarea spațiului compozițional;
- corectitudinea aplicării legităților din domeniul anatomiei plastice și a proporțiilor la desenarea figurii umane;
- utilizarea mijloacelor de expresie artistico-plastică;
- utilizarea materialelor și tehnicilor de desen;
- expresivitatea și originalitatea desenului;
- atitudinea individual-creativă.

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu

Cerințe față de sălile de curs: sală de curs dotată cu tot necesarul pentru lecțiile de desen; mobilier școlar cu toate condițiile adecvate, în mod obligatoriu trebuie să fie posibilitatea de aerisire regulată a încăperii. Sala de curs va fi dotată:

- utilaje: șevalete, scaune și suporturi în număr egal cu numărul de elevi în grupă, suport pentru model, lampă cu suport pentru iluminarea modelului, draperii și alte utilaje pentru sarcini prevăzute;
- lista materialelor didactice: exemple de lucrări de nivel înalt a elevilor precedenți din fondul metodic de desen, mostre de desene tematice de nivel înalt din alte instituții de Artă plastică, literatură de specialitate în limba de instruire.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată	Nr. de exemplare disponibile
1.	Șușală I., Băbulescu O., Dicționar de artă: termeni de atelier, București, Sigma, 1993.	Biblioteca / electronic	
2.	Bamemes G., Wirzeichnen den Menschen, Wessen Volkseigener Verlag, Dresden, 1989.	Biblioteca / electronic	
3.	Gordon L., DrawingtheHumanHead, BT Batsford Ltd, London, 1996.	Biblioteca / electronic	
4.	Gordon L., The figure in action, BT Batsford Ltd, London, 1997.	Biblioteca / electronic	
5.	Bamemes G., Der nackte mensch, VEB Verlag der Kunst, Dresden, 1969.	Biblioteca / electronic	
6.	Баммес. Г., Пластическая анатомия и визуальное выражение, изд. Дитон, Москва, 2011.	Biblioteca / electronic	
7.	Баммес. Г., Изображение человека. Основы рисунка с натуры, изд. Дитон, Москва, 2012.	Biblioteca / electronic	
8.	Ли Н., Основы учебного академического рисунка, издательство Эксмо, Москва, 2017.	Biblioteca / electronic	
9.	Могилевцев В., Основы рисунка, издательство Артиндекс, Санкт-Петербург, 2007.	Biblioteca / electronic	
10.	Могилевцев В., Наброски и учебный рисунок, издательство Артиндекс, Санкт-Петербург, 2011.	Biblioteca / electronic	
11.	Королёв А., Учебный рисунок. Методика преподавания, издательство Артиндекс, Санкт-Петербург, 2007.	Biblioteca / electronic	
12.	Краморов С., Конструктивный Рисунок, издательство Академия, Омск, 2005.	Biblioteca / electronic	